

СТАНОВИЩЕ

относно процедура за присъждане на образователната и научна степен „доктор“, в
професионално направление: 3.2. „Психология“,
научна специалност „Педагогическа и възрастова психология“
на ЮЗУ „Неофит Рилски“

Тема на дисертацията: Влияние на културата върху нагласата към живота на старите хора: сравнително изследване между Гърция и България

Изготвил становището: Доц. д-р Наташа Вирмозелова Ангелова, катедра „Психология“ на ЮЗУ „Неофит Рилски“

Докторант: Константина Димитриос Гадзиора, катедра „Психология“ на ЮЗУ „Неофит Рилски“

Научен ръководител: проф. д-р Иванка Асенова, катедра „Психология“ на ЮЗУ „Неофит Рилски“

Дисертационният труд „Влияние на културата върху нагласата към живота на старите хора: сравнително изследване между Гърция и България“ е обсъден и предложен за публична защита от катедра „Психология“ при Философски факултет на ЮЗУ „Неофит Рилски“, всички документи са предоставени в срок. Процедурата е в съответствие с изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България, Правилника за неговото прилагане, Закон за висшето образование, както и действащите Вътрешни правила на ЮЗУ „Неофит Рилски“.

Актуалност и значимост на темата: Значимостта на темата на дисертацията е безспорна за възрастовата психология. Както правилно докторантката цитира СЗО в световен мащаб населението в развитите страни, и особено в европейските страни, застарява бързо и делът на възрастните хора прогресивно нараства. Негативните ефекти от подобно застаряване на населението могат да се проследят на различни нива, но най-често във фокуса на обществото попада проблема с демографския срив на повечето развити държави. От психологическа гледна точка този проблем най-често е свързан с липсата на приемственост между поколенията. Засилващото се влияние на информационната епоха и акцентът върху младостта създават допълнителни препятствия за възрастните хора да намерят опорна точка, от която да се свържат с младите и да им предадат своя опит и

знания, които за съжаление си остават и безвъзвратно загубени. Психологическата нужда на възрастните е описана добре в разработките на Ерик Ериксън за споделяне на жизнения опит и менторство над по-младите остава неудовлетворена за повечето възрастни хора. Поради това, повече изследвания на подобна тематика биха дали нова перспектива на много организации за работа по линията на съвместни програми между млади и възрастни хора. В това именно смятам, че е най-голямото достойнство на тази разработка. Настоящото изследване има за цел и да проучи в сравнителен план ефекта на културата върху отношението на възрастните хора към живота измерено чрез възприятията им за психично благополучие, психологичен дистрес, цел на живота, житейска ориентация (оптимизъм - песимизъм) и удовлетворение от живота. Всички тези теми смятам за изключително важни и съотносими към качеството на живот на възрастните хора.

Характеристика на научната и научно-приложната продукция на докторанта:

Дисертацията съдържа 160 страници класически обособени в увод, три глави, обобщение, изводи, приноси, библиография и приложения. Библиографията съдържа 165 заглавия на латиница. Разработката е онагледена с 48 таблици. Изследването е фокусирано върху сравненията между гръцката и българската култура. Общата извадка, изследвана в настоящата дисертация, включва 294 лица на възраст 60–89 години, представители на гръцката и българската възрастна популация. Описани са подробно и коректно начина и процедурата по събиране на данни. Компетентно са описани и методите за статистическа обработка на данните, което е доказателство, че докторантката притежава развити изследователски умения. Издигнати са общо три хипотези: **Основна хипотеза:** Възрастните гърци имат по-положителна нагласа към живота в сравнение с възрастните българи. **Първа подхипотеза:** Гръцките възрастни хора показват по-ниско ниво на психичен дистрес и по-високи нива на психологично благополучие, удовлетворение от живота, диспозиционен оптимизъм и цел в живота в сравнение с българските възрастни хора. **Втора подхипотеза:** Съществуват свързани с културата различия в ефектите на демографските фактори „пол“, „възраст“, „образование“, „условия на живот“ и „място на пребиваване“ върху нивата на психичен дистрес, психично благополучие, цел в живота, диспозиционен оптимизъм и удовлетворение от живота.

Резултатите от изследването са представени първо за гръцката извадка и след това в аналогичен ред следват резултатите за българската извадка. Получените резултати доказват издигнатите хипотези, което свидетелства за отличните способности на докторантката за логично построяване на научното изследване. Представените в дисертацията приноси имат основно научна стойност. Публикациите (четири на брой) са пряко свързани с темата на дисертацията и са публикувани в научни сборници от конференции и други научни издания.

Техническо изпълнение: Работата е изпълнена много добре и отговоря на изискванията за такъв труд.

Заклучение

Представеният научен труд е свидетелство, че докторант Константина Димитриос Гадзиора притежава задълбочени познания по темата на дисертацията. Смятам, че научната разработка отговаря на условията и реда за присъждане на образователната и научната степен „доктор” по Закона за развитие на академичния състав в Република България, ППЗРАС, Правилника за развитие на академичния състав на ЮЗУ „Неофит Рилски”. Приемам дисертационния труд на Константина Димитриос Гадзиора за завършен и гласувам за присъждане на образователната и научна степен „доктор“, в професионално направление: 3.2. „Психология”, научна специалност „Педагогическа и възрастова психология“.

18.05.2023г.

гр. Благоевград

Подпис:

(доц.д-р Наташа Ангелова)

OPINION

regarding the procedure for awarding the educational and scientific degree "doctor", in a professional direction: 3.2. "Psychology", scientific specialty "Pedagogical and age psychology" of the South -West University "Neofit Rilski".

Dissertation topic: The impact of culture on elderly people's attitude towards life: a comparative study between Greece and Bulgaria

Prepared the opinion: Assoc. Prof. Natasha Angelova, Ph.D., Department of Psychology, Faculty of Philosophy, South -West University "Neofit Rilski".

Doctoral student: Konstantina Dimitrios Gkatziora, Department of Psychology, Faculty of Philosophy, South -West University "Neofit Rilski".

Research supervisor: Prof. Ivanka Asenova, Ph.D., Department of Psychology, Faculty of Philosophy, South -West University "Neofit Rilski".

The dissertation "The impact of culture on elderly people's attitude towards life: a comparative study between Greece and Bulgaria" was discussed and proposed for public defense by the Department of Psychology at the Faculty of Philosophy of South-West University "Neofit Rilski", all documents were submitted on time. The procedure is in accordance with the requirements of the Law on the Development of the Academic Staff in the Republic of Bulgaria, the Rules for its Implementation, the Law on Higher Education, as well as the current Internal Rules of South -West University "Neofit Rilski".

Relevance and importance of the topic: The importance of the topic of the dissertation is indisputable for age psychology. As the Ph.D. student rightly quotes the WHO, on a global scale, the population in developed countries, and especially in European countries, is aging rapidly and the proportion of elderly people is progressively increasing. The negative effects of such an aging population can be traced at different levels, but most often the problem of the demographic collapse of most developed countries falls into the focus of society. From a psychological point of view, this problem is most often related to the lack of continuity between generations. The increasing influence of the information age and the emphasis on youth create additional obstacles for older people to find a pivot from which to connect with the young and pass on their experience and knowledge, which unfortunately remains lost. The psychological need of elderly

people described well in Erik Erikson's work to share life experiences and mentor younger people remains unmet for most older adults. Therefore, more research on similar topics would give a new perspective to many organizations to work along the lines of joint programs between young and elderly people. This is exactly what I think is the greatest merit of this work. The present study also aims to investigate in a comparative plan the effect of culture on the attitude of elderly people to life, measured by their perceptions of mental well-being, psychological distress, purpose of life, life orientation (optimism - pessimism) and life satisfaction. I consider all these topics extremely important and related to the quality of life of the elderly.

Characteristics of the doctoral student's scientific and research production: The dissertation contains 160 pages classically divided into an introduction, three chapters, summary, conclusions, contributions, bibliography and appendices. The bibliography contains 165 titles in Latin. The dissertation is illustrated with 48 tables. The research is focused on the comparisons between Greek and Bulgarian culture. The total sample studied in the present dissertation includes 294 persons aged 60–89 years, representatives of the Greek and Bulgarian elderly population. The method and procedure of data collection are described in detail and correctly. The methods for statistical data processing are also competently described, which is proof that the doctoral student has developed research skills. A total of three hypotheses were raised: **Main hypothesis:** Greek adults have a more positive attitude towards life compared to Bulgarian adults. **First sub-hypothesis:** Greek elderly show a lower level of mental distress and higher levels of psychological well-being, life satisfaction, dispositional optimism and purpose in life compared to Bulgarian elderly. **Second sub-hypothesis:** There are cultural differences in the effects of the demographic factors "gender", "age", "education", "living conditions" and "place of residence" on levels of psychological distress, psychological well-being, purpose in life, dispositional optimism and life satisfaction.

The results of the study are presented first for the Greek sample and then the results for the Bulgarian sample follow in an analogous order. The obtained results prove the raised hypotheses, which testifies to the excellent abilities of the doctoral student for logical construction of the scientific research. The contributions presented in the dissertation are mainly of scientific value. The publications (four in number) are directly related to the topic of the dissertation and have been published in scientific proceedings of conferences and other scientific publications.

Technical requirements: The dissertation is very well done and meets the requirements for such kind of work.

Conclusion

The presented scientific work “The impact of culture on elderly people’s attitude towards life: a comparative study between Greece and Bulgaria” is a testimony that the Ph.D. student Konstantina Dimitrios Gkatziora has an in-depth knowledge of the dissertation topic. I believe that the dissertation meets the conditions and procedures for awarding the educational and scientific degree "doctor" according to the Law on the Development of the Academic Staff in the Republic of Bulgaria, the Regulations for the Development of the Academic Staff of South - West University "Neofit Rilski". I accept the thesis of Konstantina Dimitrios Gkatziora for completed and I vote for awarding of the educational and scientific degree "doctor", in professional direction: 3.2. "Psychology", scientific specialty "Pedagogical and age psychology".

18.05.2023

Blagoevgrad

Signature:

(Assoc. Prof. Natasha Angelova, Ph.D.)